

Pražské jaro a okupace 1968 v Liberci: projektová výuka pro 2. stupeň ZŠ

Bc. Chaloupka Jaroslav

Sekce - PŘÍRODNÍ, HUMANITNÍ a SPOLEČENSKÉ VĚDY,
Fakulta přírodovědně-humanitní a pedagogická - TUL, 2. ročník

Navazující magisterský studijní program – Učitelství pro střední školy a 2. stupeň základních škol

Studijní obory – Dějepis a základy společenských věd

Abstrakt: Tato práce se zaměřuje na využití projektové výuky ve výuce moderních dějin libereckého regionu, konkrétně se jedná o tematiku Pražského jara a okupace v srpnu roku 1968. Cílem práce je navrhnout vlastní koncepci projektové výuky zaměřené na žáky 2. stupně základní školy odpovídajících ročníků víceletých gymnázií, která bude v souladu s očekávanými výstupy revidovaného RVP a bude obsahovat prvky badatelské a terénní výuky. Výstupem práce je sada výukových materiálů, která poskytuje vyučujícím dějepisu konkrétní návod k realizaci projektu. Navržena jsou také hodnotící kritéria v souladu s principy formativního hodnocení.

Klíčová slova: badatelsky orientované vyučování, terénní vyučování, didaktika dějepisu, Liberec, okupace, orální historie, pražské jaro, projektová výuka, regionální dějiny, srpen 1968

Úvod

Předložená práce je redukovanou verzí mé diplomové práce a záměrně se soustředí na její stěžejní cíl. Tím je vytvoření komplexního návrhu projektové výuky na téma Pražského jara a srpnové okupace v Liberci, který byl následně podroben praktické pilotáži v kvartě na osmiletém Gymnáziu Mimoň.

Klíčovým pilířem celého konceptu je důraz na principy formativního hodnocení a soustavnou žákovskou reflexi. Žáci a žákyně se první den výuky aktivně podíleli na spoluvytváření transparentních kritérií hodnocení a pomocí denních reflektivních formulářů průběžně evaluovali nejen samotnou výuku, ale i svůj vlastní proces učení. Závěrečná kapitola pak přináší souhrnnou reflexi a kritické zhodnocení této realizace v praxi.

Stěžejním impulsem pro vznik diplomové práce byla snaha vyzkoušet si v rámci mé profesní přípravy plánování a aplikaci komplexní projektové výuky, kterou považuji za jednu z největších pedagogických výzev. Tento odborný záměr je úzce spjat s mým hlubokým osobním vztahem k událostem roku 1968 v Liberci, které zásadním způsobem ovlivnily mou rodinu. To mě motivovalo téma lépe pochopit a zároveň jej zprostředkovat nastupující generaci.

Při vypracování této práce jsem využil nástroj generativní umělé inteligence, konkrétně model Gemini 3 Flash od společnosti Google. Tento nástroj sloužil především jako podpora při stylistických úpravách textu a k diskusi při vytváření koncepce projektové výuky.

1 Hlavní dějepisný výstup

Hlavním výstupem předloženého návrhu projektové výuky je výstava na chodbě školy, která se zaměřuje na pražské jaro a okupaci z desíti různých perspektiv. Každou perspektivu zpracovává separátně tříčlenný tým v rámci tzv. panelu.

Není vyloučeno, aby týmy mezi sebou v rámci možností i spolupracovaly, vzájemně se inspirovaly a dávaly si zpětnou vazbu, na což je brán ohled zejména při reflexi na konci každého dne. Jsem si vědom, že mezi perspektivami značně dominuje téma okupace, což je dáno především větší zdrojovou oporou. Ke každé perspektivě je v příloze k dispozici zadání,

ve kterém žáci a žákyně mají inspirativní zdroje (včetně odkazů na konkrétní strany či internetové stránky) a nezávazná doporučení, jak jejich panel mohou zpracovat.¹ Perspektivy:

- *Jak se občané Liberce v srpnu 1968 dostávali k informacím?*
- *Jak vnímali vojáci Varšavské smlouvy okupaci?*
- *Jaké jsou postoje dnešního Ruska k okupaci?*
- *Jak na okupaci reagovali občané Liberce?*
- *Kdo byly oběti srpnové okupace v Liberci?*
- *Jak se projevovaly události pražského jara v Liberci?*
- *Jak vypadal první rok okupace v Liberci?*
- *Jak svět reagoval na pražské jaro a okupaci?*
- *Jak by to vypadalo, kdyby občané Liberce měli v roce 1968 sociální sítě?*
- *Jak na události roku 1968 vzpomínají naši rodinní příslušníci?*

2 Realizace projektové výuky

Před realizací kvůli organizačním změnám musel být třetí den rozdělen na dvě skupiny, protože měli zároveň naplánovanou návštěvu galerie.

Perspektiva „*Jak na události roku 1968 vzpomínají naši rodinní příslušníci?*“ nebyla realizována, protože žáci a žákyně nestihli zpracovat rozhovory s pamětníky v rodině.

Z původně 29 žáků a žákyně bylo po celý týden přítomno asi jen 23, což bylo zapříčiněno nemocemi a kolizí s přijímacími testy, které se psaly čtvrtý den.

2.1 První den

Cílem prvního dne je motivovat žáky a žákyně k hlavnímu tématu projektové výuky, vytvořit funkční pracovní týmy a navrhnout konkrétní záměry jednotlivých panelů budoucí výstavy včetně stanovení kritérií hodnocení.

Výukové cíle:

- Žák/žákyně identifikuje klíčové vizuální symboly a události roku 1968 za pomoci digitálních technologií.
- Žák/žákyně interpretuje emoce a postoje spojené s filmovou projekcí a následně je porovnává se současnými mediálními narativy.
- Žák/žákyně analyzuje téma z různých perspektiv a vybírá si jednu z nich pro hlubší zpracování.
- Žák/žákyně navrhne první návrh výstavního panelu.
- Žák/žákyně kooperuje v týmu při rozdělování rolí a spoluvytváří kritéria pro hodnocení celého projektu.

Tabulka 1: Harmonogram prvního dne

Činnost	Odhadovaný čas
Představení projektového záměru a harmonogramu výuky	10 min
Rozdělení do týmů	10 min
Pexeso	25 min
Promítání filmu Horký srpen 1968 a 1969 v Liberci	30 min
Promítání současných mediálních výstupů k tématu okupace	20 min
Brainstorming – z jakých perspektiv lze na téma nahlížet?	15 min
Rozdělení dílčích projektů a formulování kritérií hodnocení	25 min
Navržení realizace projektu	55 min
Sebehodnocení a reflexe projektového dne	30 min

¹ Prameny a literatura, jež posloužily jako podklad pro tvorbu těchto panelů, jsou shrnuty v závěrečném přehledu zdrojů.

Popis některých dílčích činností

Rozdělení do týmů

- Na základě zkušenosti třídního učitele s tímto kolektivem jsme se rozhodli, že týmy rozdělíme my, protože jsou žáci a žákyně na tento způsob zvyklí.
- Součástí této části bude i přestavba třídy z tradičního uspořádání lavic dopředu do separátních stolů, na kterých budou jednotlivé týmy pracovat.
- Od této chvíle budou žáci a žákyně po celou dobu pracovat už ve vytvořené skupině.

Pexeso

- Každé skupině rozdám pexeso, které se pojí s tématem Týmy si jej zahrají a po dohrání se pokusí napsat, co konkrétně se na obrázcích objevuje a zároveň se pokusí vysvětlit, jak to může souviset s tématem. U obrázků, které nedokážou interpretovat samostatně, využívají metodu digitálního vyhledávání pomocí nástroje Google Lens.²
- V další fázi mohou kartičky pexesa seřadit podle návaznosti. Neexistuje jednotné správné řešení.

Promítání filmu *Horký srpen 1968 a 1969 v Liberci*

- Jedná se o historický dokument z roku 2022 od Paměti národa.³ Přibližuje atmosféru srpnových událostí v Liberci pohledem pamětníků. Dokument má 20 minut. K reflexi filmu využijí aktivitu „anonymní myšlenky“⁴ od metodického portálu Jeden svět na školách. Tzn., že bezprostředně po filmu žáci a žákyně metodou volného psaní (2 min) anonymně zaznamenají své dojmy na lístečky a vloží je do společného boxu. Poté si každý vylosuje cizí myšlenku a přečte ty nejzajímavější postřehy.
- Závěrem otázka: „*Myslíte si, že se společnost vyrovnala s okupací?*“ Nechám volný prostor pro kohokoliv, kdo se bude chtít k této otázce vyjádřit, na tuto diskusi plynule navážu další aktivitou.

Promítání současných mediálních výstupů k tématu okupace

- Přehrají současné mediálními výstupy o okupaci. Konkrétně půjde o reportáž od ČT24 z roku 2023 *Invaze roku 1968: ruský pohled*,⁵ a vyjádření bývalé předsedkyně KSČM Kateřiny Konečné ohledně toho, zda se jednalo o okupaci či internacionální pomoc.⁶
- Poté se zeptám žáků a žákyň, zda by změnili či doplnili svou odpověď na předchozí otázku („*Myslíte si, že se společnost vyrovnala s okupací?*“). Tím chci docílit v jejich očích toho, že téma není rozhodně uzavřenou záležitostí minulosti, neboť je v současné společnosti stále aktuální a relevantní.

Brainstorming – z jakých perspektiv lze na téma nahlížet

- Každé skupině rozdám papír velikosti A4, v jehož středu bude napsáno „*Pražské jaro a okupace v Liberci*“. Pokusí se o to najít co nejvíce perspektiv, na jejichž základě můžeme na téma nahlížet, případně jakékoliv zajímavé nápady a situace, které zazněly třeba i v dokumentu. Budou vědět, že díky tomuto brainstormingu si zformulujeme jednotlivá témata výstavy. Já poté na tabuli napíšu, co se nejvíce opakovalo.

² Google Lens. Online. Dostupné z: <https://lens.google/intl/cs/#cta-section>. [cit. 2026-04-06].

³ *Horký srpen 1968 a 1969 v Liberci* [film]. Paměť národa. Délka 20 minut. Online. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=4uXs-aPiEU&t=1s>. [cit. 2026-04-06].

⁴ *Jak na reflexi emocí po filmové projekci: soubor metodických materiálů do výuky*. Praha: Člověk v tísni. Online. 2023. Dostupné z: https://www.jsns.cz/nove/pdf/jak_na_reflexi_emoci.pdf. [cit. 2026-03-15].

⁵ *21. srpna 2023. Část: Invaze roku 1968: ruský pohled*. Online. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10316155327-horizont-ct24/223411058050821/cast/995613/> [cit. 2026-03-15].

⁶ *Konečná není schopná odsoudit jednoznačnou okupaci ruských vojsk na území Československa*. In: YouTube. Online. 21. 8. 2025. Dostupné z: <https://www.youtube.com/shorts/OvsgUka-eFc>. [cit. 2026-03-15].

Rozdělení dílčích projektů a formulování kritérií hodnocení

- Žákovské týmy si rozeberou témata, o která mají zájem.
- Společně si potom navrhne kritéria, která by měl splňovat každý z panelů (např: „Každý panel by měl využít alespoň tři zdroje.“), konkrétní návrhy budou psát na čtvrtku, která bude potom po celou dobu projektu viset ve třídě.
- V této fázi si také rozdělí týmové role⁷, které najdou v jejich zadání. Těmito rolemi jsou:
 - *Vedoucí týmu* (jasně pojmenuje, kdo má jaké úkoly a kdo je za co zodpovědný, hlídá dodržování termínů)
 - *Tajemník* (shromažďuje zdroje a umí s nimi pracovat)
 - *Mluvčí* (nebojí se prezentovat, vést rozhovory s pamětníkem)
 - *Produkční* (má na starost technický chod projektu, jako výrobu panelu nebo přípravu audio záznamů)
 - *Myslitel* (má na starost tvůrčí myšlení, přichází s nápady)
 - *Dotahovač* (smysl pro detail a řád, dotahuje věci do konce)

Navržení realizace projektu

- Žákovským skupinám bude rozdán list, na kterém budou mít k dispozici kromě harmonogramu projektové výuky i nezávazná doporučení, jak mohou témata zpracovat (např. formou komiksu, infografiky, reportáže z Liberce – vygenerují QR kód, který připnou na jejich panel). Ke některým náročnějším variantám (např. tvorba a střih videa) dostanou v případě jejich zájmu písemný návod od učitele. Důležité je zmínit, že je to opravdu nezávazné a je zcela na nich, jak projekt zpracují. Musí jen dodržet kritéria, která si společně stanovíme.
- Jejich úkolem v této fázi bude se seznámit s online prostředím Padlet. Jedná se o digitální nástěnku, kde najdou digitalizované zdroje k jejich tématu. Poté si na papír načrtnou, jak by si představovali svůj panel. Zároveň navrhnu první verzi otázek, na které se zeptají pamětníka.

Sebehodnocení a reflexe projektového dne

- Každý tým představí:
 - Náčrt panelu.
 - Co chce zjistit od pamětníka.
 - Týmy si navzájem dají zpětnou vazbu. Možné otázky: „*Co je na jejich plánu nejzajímavější?*“ a „*Co bych přidal/změnil?*“
- Závěrem bude vyplněn sebehodnotící formulář.

2.2 Druhý den

Cílem druhého dne je začít pracovat na závěrečném výstupu a realizovat besedu s pamětníkem, jehož výpovědi mohou zahrnout do svých výstavních panelů. K rozpracovaným panelům si v závěru dne dají konstruktivní zpětnou vazbu.

Výukové cíle:

- Žák/žákyně realizuje řízený rozhovor s pamětníkem
- Žák/žákyně syntetizuje různorodé poznatky a transformuje je do uceleného panelu.
- Žák/žákyně formuluje věcnou a konstruktivní zpětnou vazbu pro ostatní týmy.

⁷ Týmové role byly formulovány na základě knihy: BELBIN, Raymond Meredith. *Týmové role v práci*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. s. 25.

- Žák/žákyně evaluuje svůj vlastní přínos v týmu a míru naplnění stanovených cílů pomocí formuláře pro průběžnou reflexi

Tabulka 2: Harmonogram druhého dne

Činnost	Odhadovaný čas
Představení dnešního programu	10 min
Blok pro práci na projektech a rozdání netbooků	60 min
Beseda se Stanislavem Vohlídalem	60 min
Blok pro práci na projektech	60 min
Sebehodnocení a reflexe projektového dne	40 min

Popis některých dílčích činností

Představení dnešního programu

- Žákům a žákyním představím dnešní program a zároveň zkontroluji, zda mají připravené otázky k besedě. Poté budou seznámeni se zásadami práce s pamětníkem. Vysvětlím jim etiku rozhovoru, zejména důležitost nepřerušovaného naslouchání a projevování empatie k pamětníkovi. Důraz bude kladen na respektování tempa a obsahu vyprávění, čímž je zajištěna důstojná atmosféra setkání a prostor pro sdělení i zdánlivě okrajových, leč pro pamětníka podstatných informací.⁸

Blok pro práci na projektech

- Žákovské týmy budou pracovat na projektech. Budou mít k dispozici i Netbooky. Stejný blok bude pokračovat i po besedě se Stanislavem Vohlídalem.

Beseda se Stanislavem Vohlídalem

- Žáci a žákyně pamětníkovi položí předem připravené otázky.

Sebehodnocení a reflexe projektového dne

- Rozpracované panely budou ležet na lavicích. Žáci a žákyně se budou volně pohybovat po třídě a dávat si vzájemné hodnocení na připravené lístečky u každého panelu. Každý napíše:
 - Co ho nejvíce zaujalo.
 - Co by změnil/Čím by panel vylepšil.
- Závěrem bude vyplněn formulář pro průběžnou reflexi.

2.3 Třetí den

Cílem terénní výuky je propojit teoretické znalosti s prostorem města Liberce. Žákovské týmy skrze badatelské aktivity (komparace fotografií a sociologický průzkum) kriticky hodnotí proměnu veřejného prostoru a stav historické paměti současné společnosti.

Výukové cíle:

- Žák/žákyně lokalizuje v terénu konkrétní místa spojená s okupací roku 1968 na základě GPS souřadnic.
- Žák/žákyně provádí komparaci historických fotografií se současným stavem a identifikuje změny v architektuře a využití veřejného prostoru.
- Žák/žákyně aplikuje metodu sociologického průzkumu (rozhovor) k ověření vlastní stanovené hypotézy o historickém povědomí veřejnosti.
- Žák/žákyně reflektuje svůj osobní posun ve vnímání regionální historie.

⁸ *Metodika pro pedagogy*. Post Bellum. Online. 2021. Dostupné z: <https://www.pribehynasichsousedu.cz/media/Metodika-pro-pedagogy.pdf>, s. 27. [cit. 2026-04-04]

Tabulka 3: Harmonogram třetího dne

Činnost	Odhadovaný čas
Sraz na nádraží a organizační blok	20 min
Cesta do Liberce	50 min
Skupina 1: Cesta z nádraží do stanice Šaldovo náměstí	20 min
Skupina 1: Orientace v terénu a hledání fotek	20 min
Skupina 1: Terénní výzkum a blok na plnění úkolů k projektu	20 min
Skupina 1: Procházka s úkoly z aplikace <i>Skryté příběhy</i> (pěšky z nám. Dr. E. Beneše do Galerie Lázně Liberec)	30 min
Skupina 1: Sebehodnocení a reflexe projektového dne	20 min
Skupina 2: Procházka s úkoly z aplikace <i>Skryté příběhy</i> (pěšky z Galerie Lázně Liberec do z nám. Dr. E. Beneše)	30 min
Skupina 2: Orientace v terénu a hledání fotek	20 min
Skupina 2: Terénní výzkum a blok na plnění úkolů k projektu	20 min
Skupina 2: Sebehodnocení a reflexe projektového dne	20 min
Cesta do Mimoně	50 min

Popis některých dílčích činností

Pieta u Pomníku obětem okupace 1968 v Liberci

- Vysvětlíme si, co je to pieta a proč je důležitá. Poté budu mít proslov, každý z žáků a žákyň bude nějakým způsobem pro pietu důležitý (přečte jméno, zapálí svíčku, položí kytky).

Procházka s úkoly z aplikace *Skryté příběhy*

- Třída se rozdělí na dvě skupiny. První skupina půjde směrem od náměstí Dr. E. Beneše do Galerie Lázně Liberec, druhá skupina půjde poté stejnou trasu obráceně, až se vystřídají v galerii.
- K vytvoření trasy jsem se inspiroval v aplikaci *Skryté příběhy*, která má k dispozici procházku týkající se přímo Liberecké okupace, jejíž trasu v upravené verzi používám výhradně pro nekomerční vzdělávací účely v rámci této práce. Úkolů bude pět, k dispozici budou mít i pracovní list.
- Kompletní trasa i se zastávkami je k dispozici pod tímto odkazem: <https://mapy.com/s/hobeposofa>

Orientace v terénu a hledání fotek

- Žákovské týmy budou mít k dispozici sérii fotek z roku 1968 a souřadnice GPS (každá skupina tři fotky), jež označují (orientační) místa, ze kterých byly původní fotky pořízeny. Jejich úkolem bude vyfotit fotku, která bude v co nejpodobnější kompozici. Po vyfocení bude jejich úkolem popsat prvky, které vidí na fotografii a zároveň popíšu, co se od doby pořízení fotky ve městě změnilo či zůstalo stejné. Z organizačních a bezpečnostních důvodů se budeme pohybovat jen na náměstí Dr. E. Beneše a jeho blízkém okolí.
- Hotové fotky nahrají na Padlet, vždy formou komentáře pod původní fotku.

Terénní výzkum a blok na plnění úkolů k projektu

- V této části budou žakovské týmy provádět terénní výzkum, opět v prostoru náměstí Dr. E. Beneše, na něž se připravovali ve vlaku. Jejich úkolem se bude ptát kolemjdoucích na jejich výzkumné otázky, pracovat budou opět ve stejných skupinách. Před jeho začátkem je dobré si ujasnit, jaké otázky budeme pokládat a zároveň je dobré upozornit na skutečnost, že je někteří budou odmítat a neměli bychom se v takovém případě již znovu vnučovat. Zároveň by si žáci a žákyň mezi sebou měli rozdělit role: jeden člověk může zapisovat odpovědi, druhý a třetí se mohou ptát.

- Blok na plnění úkolů k projektu (třeba točení videa) může být dle potřeby rozšířen na předchozí aktivitu.
- Pokud se někomu nebude chtít dělat výzkum, dostane více fotek na zpracování.

Sebehodnocení a reflexe projektového dne

- Reflexi zařazují ještě před rozchodem a následnou cestou zpět do školy, aby byla co nejefektivnější.
- Pro potřeby autoevaluace bude žákům a žákyním k dispozici formulář k průběžné reflexi. Zadání jednotlivých otázek bude přímo na místě stručně objasněno, přičemž prioritou zůstávají otázky sledující vlastní progres žáka/žákyně a změnu jeho perspektivy při nahlížení na události roku 1968.

2.4 Čtvrtý den

Cílem závěrečného dne je finalizace a veřejná prezentace projektových výstupů (vernisaž), po které následuje hloubková evaluace celého procesu učení. Žáci a žákyně obhajují své práce a reflektují dosažený pokrok v historickém myšlení.

Výukové cíle

- Žák/žákyně dokončí projektový panel do podoby vhodné k veřejné prezentaci, přičemž kontroluje dodržení všech stanovených kritérií.
- Žák/žákyně prezentuje a obhajuje výsledky bádání svého týmu před publikem.
- Žák/žákyně evaluuje svůj vlastní přínos v týmu a míru naplnění stanovených cílů pomocí formuláře pro průběžnou reflexi.
- Žák analyzuje přínos projektu pro své vlastní vnímání historie.

Tabulka 4: Harmonogram čtvrtého dne

Činnost	Odhadovaný čas
Představení dnešního programu	5 min
Blok pro práci na projektech a rozdání netbooků	130 min
Vernisaž	25 min
Sebehodnocení a reflexe projektové výuky	65 min

Popis některých dílčích činností

Představení dnešního programu

- Žákovským týmům řeknu, kolik mají času na dokončení projektů. Zároveň je upozorním, že v rámci vernisaže musí svůj panel každá skupina v rámci dvou minut odprezentovat. Způsob, jakým to lze udělat, mají žáci k dispozici v jejich zadání.

Blok pro práci na projektech

- Na projekční tabuli bude po celou dobu spuštěna časomíra, aby všichni jasně viděli, kolik jim zbývá času.

Vernisaž

- Každá skupina si připraví maximálně dvou minutové povídání o svém panelu. Vernisaže se mohou zúčastnit žáci z ostatních tříd, nebo i pracovníci školy.

3 Návrh na kritéria hodnocení

Předložený návrh kritérií hodnocení vychází z participativního přístupu, kdy se na jejich tvorbě formou diskuse podíleli přímo žáci a žákyně. Díky tomuto zapojení jsou pro ně kritéria transparentní a poskytují jim jasnou orientaci v tom, co je od nich očekáváno. Tabulka by neměla být chápána jako rigidní předpis, ale spíše jako inspirativní rámec, který si každý vyučující může upravit podle potřeb své třídy. Klíčovým aspektem je soulad s principy formativního hodnocení, kdy jednotlivé úrovně nereprezentují známky, ale popisují aktuální

fázi žákova pokroku na cestě k cíli. Zásadní roli hraje propojení kritérií s denní reflexí a sebehodnocením, díky čemuž každý žák a žákyně získává okamžitý přehled o svém postupu a učí se reflektovat vlastní proces učení.

Tabulka 5: Tabulka kritériálního hodnocení.

Úroveň Kritérium	Hledám směr	Na dobré cestě	V cíli
Využití zdrojů	Využil/a jen jeden zdroj při zhotovování panelu.	Využil/a alespoň dva zdroje při zhotovování panelu.	Využil/a alespoň tři různé zdroje při zhotovování panelu
Týmová spolupráce	Do práce se zapojoval/a minimálně, neplnil/a dohodnuté úkoly a ostatní na něj/ni museli čekat.	Splnil/a úkoly, které mu/jí byly přiděleny, ale do chodu týmu se zapojoval/a spíše pasivně.	Plnil/a svou roli v týmu zodpovědně, přicházel/a s vlastními nápady a pomáhal/a ostatním k dosažení společného cíle.
Zpracování výstupu	Panel je tvořen převážně souvislým textem (vypadá jako referát).	Panel kombinuje text a obrazový materiál (fotky, popisky).	Panel využívá alespoň 3 formy (např. infografiku, komiks, interaktivní prvek/QR kód). Je vizuálně přitažlivý.
Práce s informacemi	Informace jsou jen hromaděním faktů bez zjevné logické vazby k zadanému tématu.	Skupina se drží své perspektivy, ale informace nejsou logicky utříděny.	Skupina se drží své perspektivy, informace jsou logicky utříděny.
Obhajoba práce	Skupina pouze čte text z panelu, nedokáže reagovat na dotazy.	Prezentace je srozumitelná, mluví se orientuje v tématu svého panelu.	Prezentace je srozumitelná, poutavá a sebevědomá. Skupina dokáže zdůvodnit svůj postup práce a orientuje se v tématu svého panelu.

4 Celkové zhodnocení realizace projektové výuky

Realizace projektové výuky byla od počátku doprovázena řadou organizačních a technických výzev. Vysoká absence žáků a žákyně způsobená nemocí a kolizí s termíny přijímacích zkoušek (které se týkaly pěti žáků, avšak tři z nich byli přítomni až do třetího dne) vyžadovala značnou dávku flexibility. Harmonogram bylo nutné operativně přizpůsobit i návštěvě galerie a první den provázely výpadky internetu a techniky. Přestože šlo o náročnou profesní výzvu, v konečném důsledku hodnotím mou schopnost adaptace na tyto „krizové“ momenty jako úspěšnou.

Velmi pozitivně vnímám fakt, že se do projektu dokázali plnohodnotně zapojit i žáci a žákyně, kteří nebyli přítomni po celou dobu. Jako příklad lze uvést žákyni, která se připojila až třetí den, ale díky jasně nastavené struktuře práce a podpoře týmu v něm okamžitě našla svou roli: „*Já jsem tady první 2 dny nebyla, takže jsem nemohla pomoc. Ale pak jsem se zapojila, když jsme byli v Liberci a snažila jsem se pomoc s rozhovory s cizími lidmi. A poslední den jsem pomohla s napsáním plakátu.*“

Z analýzy závěrečných reflektivních formulářů vyplývá, že nejsilnějším prvkem celého týdne byla terénní výuka a vysoká míra autonomie při zpracování témat. Žáci a žákyně

vysoce oceňovali svobodu volby a zpracování výstupů, což u některých vedlo k takové míře zainteresovanosti, že na dílčích projektech pracovali i ve svém volném čase doma. Naopak nejslabším článkem byl dle hodnocení třídy úvodní den (průměrně 3,5 bodu z 5, tzn. čím více bodů, tím lepší). Tato nižší spokojenost byla způsobena počátečním nepochopením komplexního zadání a mým pomalejším tempem. Žáci a žákyně však sami reflektovali, že se tato nejistota v průběhu dalších dní vytratila. Zároveň mi bylo v reflexi doporučeno, abych se nebál zvýšit tempo a pro pomalejší žáky a žákyně vizualizovat všechny pokyny na tabuli.

Ačkoliv bylo rozdělení do týmů učitelem zpočátku přijímáno u pár jedinců s rozpaky, v závěru se to ukázalo jako jeden z největších přínosů projektu. Práce na společném cíli dokázala překonat i osobní bariéry mezi žáky a žákyněmi, jak potvrzuje jedna z reflexí: „*Byla jsem v týmu s člověkem, se kterým se už dlouho nebavím a tato práce nás spojila a společně jsme zkoumali info o tématu.*“

Některé skupiny měli velmi časově náročné projekty, musel jsem proto v závěrečném dni fázi tvorby o 30 minut prodloužit, což se bohužel negativně podepsalo na následné vernisáži. Ta se pro některé žáky a žákyně stala značným stresorem. Kvůli časovému tlaku nebyli dostatečně připraveni na prezentaci svých projektů před publikem (vedení školy, učitelský sbor, ostatní třídy). Výsledkem bylo, že nedokázali plně představit svou velmi zdařilou badatelskou práci. Metody získávání informací (práce v online archivech, terénní rozhovory) zmínili jen velmi obecně. Někteří v reflektivních formulářích zpětně hodnotili vernisáž jako stresující. Považuji za svou chybu, že jsem vernisáž za každou cenu realizoval a neupřednostnil raději hlubší reflexi v rámci třídy. Jako určitou kompenzaci jsem navrhl úpravu hodnotících kritérií, kdy do výsledné známky nebude započítána ústní obhajoba, neboť by to vzhledem k okolnostem nespravedlivé.

Na druhou stranu byl hlavní vzdělávací cíl v rovině rozvoje kritického myšlení naplněn. Žáci a žákyně vyzdvihovali, že se naučili na historické události nahlížet skrze různé perspektivy, což považuji za nejhodnotnější výstup celé realizace.

Závěr

Předložená práce si kladla za cíl vytvořit a v praxi ověřit koncepci projektové výuky zaměřenou na téma pražského jara a okupace v Liberci. Koncepce rezignuje na pasivní přijímání faktů a namísto toho žáky a žákyně staví do role aktivních badatelů, kteří jsou zodpovědní za svůj proces učení.

Praktická pilotáž na Gymnáziu Mimoň prokázala funkčnost navrženého projektového konceptu. Postupně se mi podařilo u žáků a žákyň vzbudit hluboký zájem o téma a praxe mi také potvrdila důležitost formativního hodnocení a reflexe, která se stala nedílnou součástí každého projektového dne. Přestože jsem musel čelit výzvam v podobě organizačních komplikací, tak celkový výsledek v podobě série výstavních panelů předčil má očekávání. Považuji to za důkaz schopnosti žáků a žákyň vykonávat náročnou badatelskou a tvůrčí práci, pokud dostanou svobodu ve své tvorbě a jistotu bezpečného prostředí pro učení, v němž se nebudou bát dělat „chyby“. Zpětná vazba od žáků a žákyň zdůrazňující především nově nabytou schopnost vidět historii z různých úhlů pohledu je pro mě největším potvrzením smysluplnosti celé práce. Zároveň se mi tato zpětná vazba stala důležitou oporou při navrhování změn, které by mohly vést k dalšímu zkvalitnění celého projektu.

Tato práce tak naplnila nejen své vytyčené cíle, ale stala se pro mě i osobně důležitým milníkem v přípravě na učitelskou profesi. Pevně věřím, že vytvořená sada materiálů poslouží kolegům a kolegyním z praxe jako inspirace k tomu, aby se moderních a regionálních dějin nebáli a vyučovali je s důrazem na aktivitu a prožitek žáků a žákyň.

Prameny

Městský národní výbor Liberec. *Kronika města 1966–1970*. kn. č. 146.

Periodika

Průboj: Krajský týdeník KSČ Ústeckého kraje. Ústí nad Labem: KV KSČ v Ústí nad Labem. roč. 20.

Rudé právo. Praha: Komunistická strana Československa. roč. 48-49.

Vpřed: okresní noviny Liberecka. Liberec: OV KSČ a ONV. roč. 9.

Monografie

BÁRTA, Milan. *Oběti okupace: Československo 21.8.-31.12.1968*. Praha: Ústav pro studium totalitních režimů, 2008. ISBN 978-80-87211-01-4.

BELBIN, Raymond Meredith. *Týmové role v práci*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. ISBN 978-80-7357-892-3. §

BĚLOŠEVSKÝ, Dimitrij, PAZDERKA, Josef. *Invaze 1968: ruský pohled*. Praha: Ústav pro studium totalitních režimů, 2011. ISBN 978-80-87211-49-6.

HASIL, Tomáš, LHOTOVÁ, Markéta, MAREK, Jindřich, MICHALOVÁ, Martina a ŠOLC, Jan. *Srpen 1968 v Liberci*. Liberec: Spacium, 2008. ISBN 978-80-87213-01-8.

LHOTOVÁ, Markéta a MOHR, Jan. *Liberec 1968*. Publikace ke stejnojmenné výstavě v Severočeském muzeu v Liberci ve dnech 20. 8. - 19. 10. 2008. Liberec: Severočeské muzeum v Liberci, 2008. ISBN 978-80-903595-7-4.

MAREK, Jindřich a ŠOLC, Jan. *Liberec – okupace v 68 obrazech*. Liberec: G 300, Spolek, 2018. ISBN 978-80-87213-29-2.

PŘÍHODA, Luboš. *A potom přijely tanky: repetitorium událostí roku 1968 v Liberci*. Liberec: Kruh autorů Liberecka, 2009. ISBN 978-80-254-6248-5.

RAIMANOVÁ, Ivona. *Socha a město Liberec 1969*. Liberec: Spacium, 2008. ISBN 978-80-87213-00-1.

Internetové zdroje

Google Lens. Online. Dostupné z: <https://lens.google/intl/cs/#cta-section>.

Horký srpen 1968 a 1969 v Liberci [film]. Paměť národa. Délka 20 minut. Online. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=4uXs-aPiIEU&t=1s>.

Jak na reflexi emocí po filmové projekci: soubor metodických materiálů do výuky. Praha: Člověk v tísni. Online. 2023. Dostupné z: https://www.jsns.cz/nove/pdf/jak_na_reflexi_emoci.pdf.

21. srpna 2023. Část: *Invaze roku 1968: ruský pohled*. Online. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10316155327-horizont-ct24/223411058050821/cast/995613/>.

Konečná není schopná odsoudit jednoznačnou okupaci ruských vojsk na území Československa. In: YouTube. Online. 21. 8. 2025. Dostupné z: <https://www.youtube.com/shorts/OvsgUka-eFc>.

Metodika pro pedagogy. Post Bellum. Online. 2021. Dostupné z: <https://www.pribehynasichsousedu.cz/media/Metodika-pro-pedagogy.pdf>.